

- પ્રથમ ગ્રાસે મક્ષિકા - શરૂઆતમાં વિઝન નડવું.
- કૂતરાંનો સંઘ કાશીએ ન પહોંચે - લડાઈ કરનારા કદી સફળતા ન મેળવી શકે
- પારકી મા જ કાન વીંધે - પરાયા પાસે જ બાળક કેળવણી મેળવી શકે છે.
- નેવાનાં પાણી મોભે ચઢાવવા - અશક્ય કામ સિદ્ધ કરી બતાવવું .
- ઘેર ઘેર માટીના ચૂલા - કોઈપણ ઘર તકરાર વગરનું ન હોય., ઘર હોય ત્યાં કજિયો હોય.
- ઘરનો છેડો પોતાની પત્ની - જીવનની હળવાશ અને સુખદુઃખની વાતો નીકટના માણસ સાથે જ કરી શકાય છે.
- ઘરના છોકરા ઘંટી ચાટેને ઉપાધ્યાયને આટો- પોતાનાને ભૂખ્યા મારવાં ને પારકાને પોષવા.
- કાગનું બેસવું ને ડાળનું ભાંગવું - આકસ્મિક પરિણામ આવવું.
- બળતામાં ધી હોમવું - ઉશ્કેરણી કરવી.
- એરણની ચોરી ને સોયનું દાન - મોટું પાપ કરીને તેમાંથી છૂટવા માટે નજીવું દાન કરવું.
- છાસ લેવા જવું ને દોણી સંતાડવી - કામ કરવું હોય તો શરમ ન રાખવી.
- મફતનું ખાવું ને મસ્જીદમાં સૂવું - કશાય પ્રકારની ચિંતા કર્યા વિના બેઝીકર થઈ જીવન જીવવું.
- જીવતો નર ભદ્રા પામે - જીવતા માણસનું ગમે ત્યારે પણ કલ્યાણ થાય.
- જળ વહી ગયે શી શોચના - યોગ્ય સમય વીત્યા પછી સમજ આવે તેનાથી કોઈ લાભ થતો નથી.
- કાંકરે કાંકરે પાળ બંધાય- રોજ અમુક કામ થોડા થોડા પ્રમાણમાં પણ ચોક્કસ દ્રષ્ટી બિંદુથી કરતા રહીએ તો લાંબાગાળે અઘરું કામ પણ પાર પડે છે.
- પાકે ઘડે કાંઠા ન ચડે - મોટી ઉંમરે શિક્ષણ આપવાનો પ્રયત્ન વ્યર્થ છે.
- મોરના ઈંડાને ચીતરવા ન પડે - મા બાપના સદ્ગુણો અને સંસ્કારો એમના બાળકોને આપોઆપ જ ઊતરી આવે છે.
- ફૂવામાં હોય તો હવાડામાં આવે - મા બાપમાં સંસ્કાર ન હોય તો એમના બાળકોમાં તે સંસ્કાર ન આવે.
- જેવી દ્રષ્ટિ તેવી સૃષ્ટિ - જેવા પોતે તેવા બીજા
- ખાડો ખોદે તે પડે - બીજાનું અહિત કરવા કોઈ માણસ દાવ ખેલે તો અંતે તો એને જ નુકસાન થાય છે., જે જેવું કર્મ કરે તેવું ક કર્મ ભોગવે

- ભસતાં કૂતરાં ભાગ્યે જ કરડે - લાંબી લાંબી વાતો કરનારથી કંઈ થઈ શકતું નથી.
- દુષ્કાળમાં અધિક માસ - એક દુઃખ ચાલુ હોઈ ને બીજું દુઃખ આવી પડે.
- શેઠની શિખામણ ઝાંપા સુધી - મોટા માણસની શિખામણ સલાહ થોડા સમય પૂરતી જ ધ્યાનમાં લેવાય છે.
- દીવો લઈને કૂવામાં પડવું - જાણીજોઈને આફતમાં મુકાવું.
- એક સાંધીએ ત્યાં તેર તૂટે - એક મુશ્કેલીને અથવા એક ખર્ચને માંડમાંડ ઉકેલીને વળી ત્યાં બીજી મુશ્કેલી કે અણધાર્યો ખર્ચ આવીને ઉભો રહે છે.
- ઉતાવળે આંબા ન પાકે - થોડી ધીરજ રાખવી.કોઈપણ કામ ખોટી ઉતાવળથી થાય નહિ., ખોટી ઉતાવળ કરનાર વ્યક્તિ નિષ્ફળતાને જ વારે છે.
- ઉતાવળે સો બાવરા ને ધીરા સો ગંભીર - ધીરજથી કામ સારું થાય
- બાંધી મૂઠી લાખની - કોઈ ખાનગી વાટ જાહેર ન થાય ત્યાં સુધી જ વ્યક્તિની આબરૂ જળવાઈ રહે છે.
- ટાઢે પાણીએ ખસ ગઈ - ઓછા પ્રયત્ને મુશ્કેલી ટળી.
- ગામને મોંએ ગરણું ન દેવાય - લોકજીભે તો ગમે તે બોલે
- ઉજ્જડ ગામમાં બાજે ઢોલ - જેમનામાં સમજશક્તિ ન હોય ત્યાં ઉપદેશ કે શિખામણ આપવાનો અર્થ નથી.
- નાયવું નહીં એને આંગણું વાંકું - કામ કરવાનું મન ન હોવું.
- પાણી પહેલા પાળ બાંધવી -દીર્ઘ દ્રષ્ટિ વાપરવી
- ઝાઝા હાથ રળીયામણા - એકલદોકલ માણસ ગમે તેટલો શક્તિશાળી હોય છતાં અમુક કામોમાં તો સૌના સાથ સહકારની જરૂર પડે છે.
- ઓછું પાત્રને અડકું ભણ્યો - જ્ઞાન ઓછું હોય પણ ડોળ વધારે કરે.
- ઓરડાનું ધન ઓટલે આવવું - ઘરની દોલતનો દેખાવ કે ઠઠારો કરવો.
- કાગનો વાઘ કરવો - નાની વાતને મોટું સ્વરૂપ આપવું
- જીવતો નર ભદ્રા પામે - જીવતો માણસ ગુમાવેલું બધું પાછું મેળવી શકે.
- વખાણી ખીચડી દાંતે વળગે - અતિ પ્રંશસા પામેલ વસ્તુ છેવટે ખરાબ નીકળે.
- ખાટી છાશ ઉકરડે ઢોળાય - બિન ઉપયોગી ચીજવસ્તુઓનો સંગ્રહ યોગ્ય નથી.
- બકરી આદુ ખાતાં શીખી - નબળી વ્યક્તિ પણ સમય આવ્યે હોંશિયાર થઈ જાય છે.
- પોથીમાંના રીંગણા - કેવળ પુસ્તકિયું જ્ઞાન હોવું
- ચકલી નાની ને ફેડકો મોટો - ગજા બહારની વાતો કરવી.
- ઝાઝી સૂયાની વેતર વંઠે -વધુ લોકોથી કામ બગડે જ છે.
- ડાંગે માર્યા પાણી જુદાં ન પડે - સાથે રહેતા હોઈ તે જલ્દી જુદા ન થઈ શકે.
- વાંદરો ઘરડો થાય પણ ઠેકડા મારવાનું ન ભૂલે - માણસની વય બદલે પણ લક્ષણોમાં ખાસ બદલાવ ન આવે.

- ધર્મ કરતાં ધાડપડે - સારાં કામ કરતાં સો દુઃખ આવે.
- આખી રાત દળીને ફૂલડીમાં વાળ્યું - મહેનત નિષ્ફળ ગઈ
- શિયાળ તાણે સીમ ભણી ને ફૂતરું તાણે ગામ ભણી - સૌ પોતપોતાના લાભ જ જોતું હોય છે.
- મખમલની મોજડી માથે ન પહેરાય - જે વસ્તુ જ્યાં શોભતી હોય ત્યાં જ શોભે.
- બેઠાની ડાળ ન કપાય - પોતાનું જ અહિત થાય તેવું કામ ન કરવું જોઈએ.
- આપવો દોકડો ને લેવો બોકડો - સૌ નાની વસ્તુ આપીને મોતી વસ્તુ લેવાનો પ્રયાસ કરે.
- અલ્લા ચાર તો બેડા પાર - પ્રભુકૃપા હોય તો કામ પાર પડે
- લક્ષ્મી ચાંલ્લો કરવા આવે ત્યારે મો ધોવા ન જવું - આવેલી તક ન ગુમાવવી
- રાંડ્યા પછીનું ડહાપણ - નુકસાન થયા પછી ડહાપણ આવે તો કામ નથી આવતું.
- રાંટી ઘોડીએ પલાણ માંડી- હલકી વસ્તુથી કામ લેવું
- ડોસો કુંવારો મરે, પણ ડોસી કુંવારી ન મરે - પુરુષ પરણ્યા વિનાનો રહે, પણ સ્ત્રી પરણ્યા વિનાની ના રહે.
- મોર વગડામાં નાચ્યો કોણે જાણ્યો ! - સાચી સાબિતીનો અભાવ.
- ભેંસ આગળ ભાગવત - અણસમજીને ઉપદેશ આપવો નકામો.
- ભેસ ભાગોળે ને છાશ છાગોળે - કપોળ કલ્પનામાં રાચવું.
- તેજીને ટકોરાને ગઘેડાને ડફણાં - બુદ્ધિશાળી સંકેતથી સમજે ને મૂર્ખ માટે માથાકૂટ કરવી પડે છે.
- કીડીને કણ ને હાથીને મણ - જેટલી જેની જરૂરિયાત તે પ્રમાણે મળી રહે છે.
- ભસતાં ફૂતરાં ભાગ્યે જ કરડે - લાંબી લાંબી વાતો કરનારથી કંઈ થઈ શકતું નથી.
- વાંદરો ઘરડો થાય પણ ઠેકડા મારવાનું ન ભૂલે - માણસની વય બદલે પણ લક્ષણોમાં ખાસ બદલાવ ન આવે.
- ગરજે ગઘેડાને બાપ કહેવો પડે -ગરજ હોય ત્યારે અયોગ્ય વ્યક્તિને પણ માન આપવું પડે.
- લાકડી ભાંગે નહિ ને સાપ મરી જાય - નુકસાન વગર કામ થઈ જાય.
- ઘરકી મુર્ગી દાલ કે બરાબર - ઘરની વ્યક્તિની કોઈ કદર કરતું નથી.
- ઘર ફૂટે ઘર જાય - અંદરોઅંદર મતભેદ થતાં બહારનો શત્રુ ફાવી જાય
- ઘરના ભૂવા ને ઘરના જાગરિયા- બધો લાભ આપસમાં થાય તેવો ઘાટ કરવો.
- કુંભાર કરતાં ગઘેડાં ડાહ્યાં - શેઠ કરતાં વાણીતર માથું મારે.
- ઘો મારવાની થાય ત્યારે અવળા વાડે જાય - વિનાશ થવાનો હોય ત્યારે અવળી બુદ્ધિ સુઝે.
- ઘરમની ગાયના દાંત ના જોવાય - મફત મેળવેલી વસ્તુઓનો દોષ ન જોવાય.
- આંગળીથી નખ વેગળા - પારકા પોતાના ન બને.
- આવ્યો આસો અને મેઘ નાચ્યો- સમય ગતિશીલ છે. (GPSC-2021)
- બહેડાં ખાવાં ને જાયફળનો કેફ રાખવો - ગરીબ હોવા છતાં વૈભવનો કેફ રાખવો.
- બેઠાની ડાળ ન કપાય - પોતાનું જ અહિત થાય તેવું કામ ન કરવું જોઈએ
- ઉજળું એટલું દૂધ નહિ - બાહ્ય દેખાવથી છેતરાવું નહિ.
- થાય તેવા થઈએ, તો ગામ વચ્ચે રહીએ - જેવા સાથે તેવા થવું પડે.

- ચાલતા બળદને આર ખોસવી - કામ કરતા માણસને ખોટી સતામણી કરવી.
- કામ જાય ને કહેણી રહે - અવસર પ્રમાણે ન વર્તતાં પાછળથી કાયમ સાંભળવાનું થાય.
- દૂધનો દાઝ્યો છાશ ફૂંકીને પીએ - એક વાર કડવો અનુભવ થયા પછી ખૂબ સાવચેતીપૂર્વક વર્તવું.
- ચાંદી તૂટે પણ દમડી ન છૂટે - દુઃખ શન કરે પણ ધન ન વાપરે.
- મખમલની મોજડી માથે ન પહેરાય - જે વસ્તુ જ્યાં શોભતી હોય ત્યાં જ શોભે.
- શિયાળ તાણે સીમ ભણી ને કૂતરું તાણે ગામ ભણી - સૌ પોતપોતાના લાભ જ જોતું હોય છે.
- હાડ હસે ને લોહી તપે- આનંદ અને ગુસ્સો બંને સાથે હોવાં.
- કાળા અક્ષર ભેંસ બરાબર - અજ્ઞાની હોવું.
- વાડ વિના વેલો ન ચડે - ઊંચું સ્થાન મેળવવા કોઈ મોટાની સહારો લેવો જોઈએ.
- દુકાળમાં અધિક માસ - મુશ્કેલીમાં વધારો થવો.
- તેરા તેલ ગયા ને મેરા ખેલ ગયા- તને નુકસાન થયું ને મારી મુશ્કેલી ગઈ.
- આવરદાનો ઉધારો પણ રંડાપો રોકડો - આયુષ્ય ઉછીનું મળી શકે પરંતુ વૈધવ્ય ટાળી શકાતું નથી
- આડી રાત તેની શી વાત - ભવિષ્યના પરિણામ વિષે અગાઉથી અનુમાન કરવું યોગ્ય નથી.
- પાડાના વાંકે પખાલીને ડામ - જેનો વાંક હોય તેને બદલે બીજાને શિક્ષા કરવી.
- બાર ગાઉએ બોલી બદલાય - અમુક અંતરે ભાષામાં ફેરફાર જણાય.
- બાર ભૈયાને તેર ચોકા - જૂથ નાનું હોય પણ મતભેદ ઘણાં હોય.
- મન ચંગા તો કથરોટમાં ગંગા - અંતકરણ પવિત્ર હોય તો યાત્રા કરવાની જરૂર નથી.
- રામ રાખે તેને કોણ ચાખે - પ્રભુ રક્ષે તેને કોઈ નુકસાન પહોંચાડી શકે નહિ.
- આપ સમાન બળ નહિ ,ને મેઘ સમાન જળ નહિ - જાતમહેનત સર્વશ્રેષ્ઠ છે.
- નામ મોટાં ને દર્શન ખોટાં- મૂંઝે ચોપડવા તેલે નહિ ને ડેલીએ દીવા કરે.
- અલ્લાહ ચાર તો બેડા પાર - પ્રભુકૃપા હોય તો કામ પાર પડે
- વિનાશ કાળે વિપરીત બુદ્ધિ - વિનાશ થવાનો હોય ત્યારે બુદ્ધિ બગડે.
- સુથારનું મન બાવળિયે - દરેક વ્યક્તિ પોતાનું હિતનું જ જુએ.
- જીવતો નર ભદ્રા પામે - જીવતો માણસ ગમે ત્યારે સાજો થાય
- થાપણ માટે સાપણ થાય - લેણું વસૂલ સાડું ગમે તે હદ સુધી જવું.
- બોલે તેના બોર વેચાય - માઝ્યા વિના મા પણ ન પીરસે.
- હોઠ સાજા તો ઉત્તર ઝાઝા - વાણી શક્તિ હોય તો ગમે તેનો ઉપાય કરી શકાય.
- હૈયું બાળવા કરતાં હાથ બાળવા - કોઈની પાસે કામ કરાવી પસ્તાવું એના કરતાં જાતે જ કરી લેવું સાડું.
- સસ્તું ભાડું અને સિદ્ધપુરની જાત્રા - મર્યાદિત સાધનોથી સુંદર કામ કરવું.
- મુખમાં રામ અને બગલમાં છૂરી - દેખાવે સારો પણ દિલમાં કપટી
- પારકી આશા સદા નિરાશા - બીજા ઉપર આધાર રાખવો નકામો.
- પારકી મા જ કાન વીંધે - લાગણીનો સંબંધ ના હોય તે જ કઠોર તાલીમ આપી શકે
- નાચવા જવુંને ધૂંધટો તાણવો ? - જરૂરત હોય તો શરમ મૂકી દેવી
- બે ઘરનો પરોણો ભૂખે મરે - અનિશ્ચિતતાથી દુઃખી થવાય.
- ઊગતા સૂરજને સૌ નમે - સત્તાને અધીન બનવા જાય.

- જીવતો નર ભદ્રા પામે - જીવતો માણસ ગમે ત્યારે સાજો થાય.
- આડે લાકડે આડો વાઢ- ખરાબ માણસો સાથે ખરાબ જ વર્તાવ હોવો ઘટે.
- ઊંટે કર્યા ઢેકા તો માણસો કર્યા કાઠા - એક જણ મુશ્કેલી ઉભી કરે તો બીજો માણસ તેનો ઉપાય શોધી કાઢે.
- ઉતાવળે આંબા ન પાકે - ખોટી ઉતાવળ કરનાર વ્યક્તિ નિષ્ફળતાને જ વરે છે.
- જેને મૂકી લાજ તેનું નાનું સરખું રાજ - લાજ શરમ છોડનારનું કોઈ નામ ન લે.
- આડી રાત તેની શી વાત - ભવિષ્યના પરિણામ વિષે અગાઉથી અનુમાન યોગ્ય છે.
- અક્કરમીનો પડિયો કાણો- કમનસીબ ગમે તેટલા પ્રયત્નો કરે, પણ સિદ્ધિ ન મળે.
- અષ્ટ સિધ્ધી ને નવ નિધિ - સુખવૈભવથી ભર્યું ભર્યું જીવન હોવું
- દીવા તળે અંધારું- વડીલ તેજસ્વી અને વારસદાર નપાવટ.
- ગરીબકી જોરુ અબકી ભાલી - નિર્ધન ઉપર સૌ હુકમ ચલાવે.
- એક તોલડી તેર વાનાં માંગે - એક કામ કરવા અનેક સાધનોની મદદ લેવી.(GPSC-2021)
- ભાગ્યશાળીને ભૂત રળે - નસીબદાર ઓછી મહેનત કરી તો ય તેને સફળતા મળે.
- કોલસાની દલાલીમાં હાથ કાળા - દુર્જન સાથે કામ કરવાથી કલંક લાગે છે.
- આપવો દોકડો ને લેવો બોકડો - સૌ નાની વસ્તુ આપીને મોટી વસ્તુ લેવાનો પ્રયાસ કરવો.
- સૂતેલા સિંહને જગાડવો નહિ - કારણ વગર જોખમ ન લેવું જોઈએ.
- વાર્યા ન વળે તે હાર્યા વળે- કની ઉપાય ના ચાલે ત્યારે આપમેળે ઠેકાણે આવે.
- દામ કરે કામ, લૂકી કરે સલામ - પૈસાથી ભલભલાં કામ થઈ જાય છે.
- ગો મરવાની થાય ત્યારે વાઘરી વાડે જાય - નુકસાન થવાનું હોય ત્યારે કુમતિ સૂઝે.
- લાખ મળ્યા નહિ ને લખશેરી થયા નહિ - ફળપ્રાપ્તિ માટે પુરુષાર્થ પૂરેપૂરો કર્યો નહિ.
- મોસાળે જમણ ને મા પીરસનાર - લાભની પ્રાપ્તિ માટે સઘળી અનુકૂળતાઓ મળી રહેવી.
- અકરમીનો પડયો કાણો - અભાગિયાને એક પછી એક મુશ્કેલી જ આવે.
- ભર્યા તળાવમાંથી કોરા નીકળવું - માણસ લાગણીશૂન્ય હોય છે.
- ઊજળે લૂગડે ડાઘ લાગે - સારા માણસોનો નાનો દોષ પણ ઝડપથી દેખાઈ આવે છે.
- મા મૂળો ને બાપ ગાજર - વર્ણસંકર જાતિના હોવું.
- પરમેશ્વર પાઘરો તો વેરી આંધળો - ઈશ્વરની કૃપા હોય તો કોઈ નુકસાન કરી શકે નહીં
- શિયાળ તાણે સીમ ભણીને ફૂતરું તાણે ગામ ભણી-સૌ પોતપોતાના લાભ જ જોતું હોય છે.
- ચેતતા નાર સદા સુખી - તકલીફ પહેલા ઉપાય કરવો સારો.
- દેખાવું નહિ ને દાઝવું ય નહિ - જોવું પણ નહિ, ને એથી એની ચિંતા પણ ન કરવી
- ડાંગે માર્યા પાણી જુદાં ન પડે - સાથે રહેતા હોય તે જલ્દી જુદા ન થઈ શકે.
- દીકરીની મા રાણી, તે ઘડપણમાં ભરે પાણી - દીકરીની માને શરૂઆતમાં સુખ પણ પાછળની જિંદગીમાં દુઃખ.
- બહેડાંખાવાં ને જાયફળનો કેફ રાખવો.- ગરીબ હોવા છતાં વૈભવના સ્વપ્ન જોવા
- આઠ વાર ને નવ તહેવાર - હંમેશા આનંદમંગલમાં રહેવું
- કૂકડીનું મોં ઢેફલે રાજી - નાના માણસને થોડાકથી સંતોષ થાય છે.
- ધોબીના ઘરમાં ખાતર પડે ને ઘરાકનું જાય - કોઈકની આફત બીજાને નુકસાન પહોંચાડે
- ખાડો ખોદે તે પડે- જે જેવું કર્યું કરે તેવું જ કર્યું ભોગવે.

- લીલા વનનાં સૂડા ઘણાં - લાભ દેખાય ત્યાં ઘણાં આવે.
- સોનાની થાળી ને લોઢાનો મેખ - અનેક સદ્ગુણો એક અવગુણથી ઝાંખા પડે.
- શહાણું માણસ લાભત નહી - ડાહ્યો માણસ લાંબુ જીવન જીવે નહીં.
- સાપને ઘેર પરોણો સાપ- એક ભૂખ્યો હોય તો તે બીજા ભૂખ્યાને શું ખવડાવે?
- બાવાનાં બેય બગાડવા - બંને બાજુએ પરિસ્થિતિ બગડવી
- બાવા બેઠા જપે ને જે આવે તે ખપે - અનાયાસે જે મળે તેનો લાભ લેવો.
- બાવો નાચ્યો એટલે બાવી નાચી - શક્તિ વગરનું આંધળું અનુકરણ કરવું
- બોડીને તાં વળી કાંઠકી કેવી ?- જેની પાસે ખાવાનું ન હોય એવા ગરીબ પાસે સાધન ક્યાંથી ?
- આદૂની થઈ ગઈ સૂંઠ - વધુ ને વધુ ભીંસ અનુભવવી
- ઘાટ ઘાટનાં પાણી પીવાં- દેશ-દેશનો અનુભવ લેવો.
- બાર હાથનું ચીભડું તેર હાથનું બી - અશક્ય વાત હોવી
- હજામના હાથમાં આરસી આવવી - ચંચળ વ્યક્તિ ભારે અનર્થ પેદા કરે છે.
- ગાજયા મેઘ વરસે નહિ- વચનો ખૂબ આપે પણ કોઈ મદદ ના રહે
- તેલ જોવું ને તેલની ધાર જોવી - ખૂબ જ સમજી વિચારીને કાર્ય કરવું
- હસવું અને લોટ ફાકવો એ સાથે ન બને - એક સાથે બે કામ ન થઈ શકે
- એક હાથની આંગળી, નાની શું ને મોટી શું ?- એક જ સંબંધના માણસો વચ્ચે ભેદભાવ કેવી રીતે હોય ?
- ઘો મરવાની થાય ત્યારે વાઘરીવાડે જાય - વિનાશ થવાનો હોય ત્યારે અવળી મતિ સૂઝે
- મફતનું ખાવું ને મસ્જિદમાં સૂવું - ચિંતા વિનાનું જીવન જીવવું
- એક નર હજાર હુન્નર - માણસ છે તો હજાર કામ મળી રહેશે.
- એક તોલડી તેરવાનો માંગે - એક કામ કરવા અનેક સાધનોની મદદ લેવી
- મફતના મરી કોને તીખાં લાગે ?- પારકે પૈસે મજા કરવી સૌને ગમે.
- ભાગ્યશાળીને ભૂત રળે - નસીબદાર ઓછી મહેનત કરે તો ય તેને સફળતા મળે છે.
- દૂઝણી ગાયની લાત પણ સારી - ફાયદો કરાવનારના દોષ પણ સહી લેવા
- આવરદાનો ઉધારો પણ રંડાપો રોકડો - આયુષ્ય ઊછીનું મળી શકે પરંતુ વૈધવ્ય ટાળી શકતું નથી
- વાછડો ખીલાના જોરે કૂદે - આવડત કે હોંશિયારી ન હોય છતાં વટ પાડવા મોટી મોટી ડંફાસો મારે.
- પાણીમાં રહેવું ને મગર સાથે વેર - જેની સત્તા તળે રહેવું એનાથી વેર રાખવું નકામું.
- ભસતાં કુતરા કરડે નહિ- બડાઈ હાંકનાર કંઈ કરી શકતા નથી.
- શીરા માટે શ્રાવક ન થવાય - નજીવા લાભ માટે ધર્મભ્રષ્ટ ન થવાય
- સમો વરતે તે સાવધાન - સમય પ્રમાણે વર્તે તે ડહાપણવાળો
- આઠ વાર ને નવ તહેવાર - હંમેશા આનંદમંગલમાં રહેવું
- જાણે ખાળે ડૂયા ને દરવાજા મોકળા - થોડા પૈસાની ચિંગુસાઈ કરવી એ રૂપિયો વાપરતા સહેજ પણ ન અચકાવું
- રાત થોડી ને વેશ ઝાઝા - સમય ઝાઝો નથી ને કામ વધારે છે.
- ભર્યા તળાવમાંથી કોરા નીકળવું - માણસ લાગણીશૂન્ય હોય છે.
- ગામને પાદર ઘેટાં -બકરાં રાખવાનું ભરવાડોનું સ્થળ - ઝાંકડું

- ન બોલવામાં નવ ગુણ - બોલીને વધુ ઝઘડો થાય એના કરતાં ચૂપ રહેવું હિતકર છે.
- તોરણે વેલો થડથી જાય - બળજબરી કરવાથી આધાર જ તૂટી જાય.
- અણી ચૂક્યો સો વરસ જીવે - કટોકટીમાંથી પસાર થવું તે જ મહત્વનું છે.
- ડાંગે માર્યા પાણી જુદા ન પડે - એક લોહીવાળામાં ઝટ કુસંપ ન કરવી શકાય
- તરણા ઓથે ડુંગર- માચારૂપી તરણાને લીધે સત્ય દેખાતું નથી.
- દયા ડાકણને ખાય - દયા કરવા જતાં આફત વહોરવી પડે.
- પાણી વલોવ્યે માખણ ન નીકળે - વ્યર્થ મહેનત કરવી.
- જર, જમીન ને જોરૂ , ત્રણેય કજિયાના છોરૂ - પૈસો, જમીન અને સ્ત્રી ઝઘડાનું કારણ બને છે.
- સહિયારી સાસુને ઉકરડે મોંકાણ - જે સહિયારૂ છે તે દેખભાળ કોઈ રાખતું નથી.
- વાવે કલજી ને લણે લવજી- મહેનત પહેલો કરે અને ફળ બીજો મેળવે.
- મણ ભાત ને સવામણ કૂસકી- વસ્તુ શુદ્ધ ન હોવી
- કાંટા વિના ગુલાબ ન હોય - સુખ સાથે દુખ હોય જ
- આપકી તો લાપસી, પરાઈ તો કુશકી - પોતાના કાર્યની કિંમત વધુ આંકવી
- સાસરે સમય નહિ ને પિયરે માય નહિ - કયાંય અનુકૂળ થઈને ન રહે તેવા સ્વભાવની સ્ત્રી
- હલકું લોહી હવાલદારનું - નાના માણસને માથે દોષ આવે.
- વરસાદને અને વહુને જશ નહિ - બંનેની અનિવાર્યતા છતાં તેમની ટીકાઓ થાય છે.
- મધદરિયે ખારવા ખૂટયા - જેની પર વિશ્વાસ મૂક્યો તે જ માણસ દગો દે.
- ભોગવે તે ભાગ્યશાળી - જે ભોગવી જાણે તે ભાગ્યશાળી ગણાય છે.
- ભરમ ભારી ને ખિસ્સા ખાલી - વગર પૈસે ડોળ કરવો.
- બકરી આદું ખાતાં શીખી - નબળી વ્યકતી પણ સમય આવે હોશિયાર થઈ જાય છે.
- જેને કોઈ ના પહોંચે એને પેટ પહોંચે- જેનું બીજા કોઈ ન બગાડે એનું સંતાનો જ બગાડે.
- ખારા જળનું માછલું મીઠા જળમાં મારે - જીવન જીવવા માટે અનુકૂળ વાતાવરણ જરૂરી છે.
- બુંદથી બગડી તે હોજથી ન સુધરે -ગયેલી આબરૂ પાછી આવતી નથી.
- તપ કીધે બાવો ના થવાય - નામના દેખાવથી ખરું પદ મળતું નથી.
- ગાય લેવી દૂઝણી ને વહુ લેવી શોભતી - ગાય અને કન્યાની પસંદગી બહુ વિચારપૂર્વક કરવી.
- ગાય વાળે તે ગોવાળ - કામ પાર પાડે તે ખરો શક્તિશાળી
- ગાયને દોહીને કૂતરાને પાવું - મહેનતથી મેળવેલું વેડફી નાખવું.
- ભેંશ કૂદે તે ખીલાને જોરે - પીઠબળ વિના ઉત્સાહ ન હોય
- ધમધમતી વહેલે સૌ બેસે - શ્રીમંતાઈમાં સહુ સૌ સુખસાહબી માણવા આવે.
- કર્યું તે કામ ને વિધ્યું તે મોતી- કામ કરવામાં વિલંબ ન કરવો.
- વખાનો માર્યો વન વેઠે - ખરાબ સમય આવ્યો હોય તો વનવાસ પણ વેઠવો પડે.
- આવ્યો આસો ને મેઘ નાસો - આસો માસ આવતા વર્ષાઋતુ પૂરી થાય છે. સમય ગતિશીલ છે.
- છપ્પન ભૂંગળો વાગવી - ખૂબ પૈસો હોવો.
- એકું ખાય તે ચોપડ્યાને ભરોસે -કાંઈ મળશે તેની લાલચમાં થતી પ્રવૃત્તિ
- ઝેરના પારખા ન હોય - મૃત્યુજનક પરિણામવાળા કાર્યો પ્રયોગ તરીકે ન કરી શકાય

- પાપનું ધન પ્રાયશ્ચિતમાં જાય - મહેનત વિનાની કમાણી અયોગ્ય માર્ગે જ વપરાય.
- ભલાનો ભાઈ ને ભૂંડાનો જમાઈ - વ્યક્તી જેવી હોય એ રીતે એની સાથે વર્તાવ કરવો.
- રખડતાં રામ જ્યાં બેઠા ત્યાં મુકામ - કંઈ કામધંધો કરવો નહિ.
- સઈની સાંજ ને મોચીનું વહાણું - ખોટા વાચદા કરવા
- અણદીઠાનું દીઠું અને જે ખાધું તે મીઠું - અનધિકાર લાભ થાય તે પચાવી ન શકે
- કમોસમના કંકોડા સ્વાદ ન આપે- સમય પારખી કામ કરવું
- કરોળિયાનો એક પગ ભાંગે તોય શું અને રહે તોય શું - ખૂબ માલદારને થોડી ખોટ જાય તોય વાંઢી ન આવે.
- કૂવડનો મેલ ફાગણે ઊતરે - ફાગણ ઉત્સવનો સમય છે, એ એવો સમય છે કે કૂવડ પણ ઉત્સવ માણે
- ભણે ગણે તે લેખાં લખે ને ન ભણે તે દીવો ધરે - વિદ્વાન સર્વત્ર પૂજાય છે જ્યારે અભણ માણસને માન મળતું નથી.
- ભણ્યો ભૂલે ને તાર્યો ડૂબે - કોઈકવાર નિષ્ણાતથી પણ ભૂલ થઈ જાય છે.
- શણગાર્યા બાવળ પણ શોભે - શણગારથી કદરૂપો માણસ પણ શોભી ઊઠે છે.
- વગર બોલાવ્યું બોલે તે તણખલાને તોલે - આખા બોલો પોતાનું સ્વમાન ગુમાવે છે.
- વૈકુંઠ નાનું ને ભગતડા બહુ - સ્થળનો લાભ લેવા ઘણા માણસો માથે.
- લાખે લેખાં ને કોડી ને દેખા - લાખો રૂપિયાનો હિસ્બ લખે પણ ધન ન કમાય.
- લડાઈમાં ઘા ને રમતમાં દાવ ચૂકવા નહીં - લડાઈ જીતવા અનુકૂળ તલ જે મળે તે જતી ન કરવી.
- મેશનું કાળું કલંક - ખરાબ કર્મનું કલંક કાજલ કરતાં પણ વધુ કાળું હોય છે.
- ભૂત જાય વસવાથી ને ડાઘ જાય ઘસવાથી - વસવાથી કે રહેવાથી વહેમ દૂર થઈ જાય અને કપડાં પર પડેલો ડાઘ ઘસવાથી દૂર થાય છે.
- રસ્તાની બોરડી સૌ કોઈ ઝૂડે - ઘણીઘોરી વીનાને સૌ કોઈ લૂંટે
- ગાજરની ચોરીમાં ફાંસીની સજા - નાના ગુના માટે મોટી સજા થવી.
- કોડિયા જેવડું કપાળ ને વચ્ચે મોટો ભમરો - નસીબમાં જ ઓછું લખાયું હોય પછી ક્યાંથી મળે.
- સ્ત્રીની બુદ્ધિ પગની પાનીએ - સ્ત્રીને બહુ લાંબી સમજ ન હોય.
- ઊગતા સૂરજને સૌ નમે- સત્તાને આધીન બનવા જાય.
- દૂઝણી ગણી લાત પણ સારી - ફાયદો કરાવનારના દોષ પણ સહી લેવા.
- ધોબીના ઘરમાં ખાતર પડે ને ધરાકનું જાય - સારું કામ કરવા જતાં આપત્તિ આવવી.
- કૂકડીનું મોં ઢેફલે રાજી - નાના માણસને થોડાકથી સંતોષ થાય છે.
- અધૂરો ઘડો છલકાય ઘણો - ઓછી આવડત હોય અને તે દેખાવ વધારે કરે.
- આંખનું આંજણ ગાળે ઘસ્યું- અજ્ઞાન વશ અયોગ્ય પ્રવૃત્તિ થઈ જવી.
- એરણની ચોરી ને સોયનું દાન- પાપને ઢાંકવા પુણ્યનો આડંબર કરવો.
- એક ઝાળામાં સો સાપ દેખ્યા- બડાઈ ઠાંકતી મોટી ગપ જેવી વાત કરી.
- એક મરણિયો સોને ભારે - મારવાની તૈયારી હોય તો સફળ થાય.
- એક પંથને દો કાજ - એક ઘક્કામાં બે કાર્ય સિદ્ધ કરવા.
- કરે ચાકરી તો પામે ભાખરી - મહેનત વગર ફળ મળે નહીં.
- ગઘેડા પર અંબાડી - નજીવી હલકી ચીજને વધારે શોભાવવી.

- ચાલતા બળદને આર ના ઘોંસાય - પ્રામાણિક માણસને ના સતાવાય.
- જાત વિના ભાત ન પડવી - જાતે રસ લીધા વિના કામ થાય નહીં
- જ્યાં પંચ ત્યાં પરમેશ્વર - એકતામાં પ્રભુતાનો વાસ છે.
- ટકાની ડોસી ને ઢબ્બુ મૂંડામણ- અસલ કિંમત કરતાં ખર્ચ વધુ.
- તરણા ઓથે ડુંગર - મોહમાયાને લીધે સતી પ્રગટતું નથી.
- તેલ ને તેલની ધાર જોવી - ઘટના અને તેના પરિણામનો વિચાર કરવો.
- જેવી દ્રષ્ટિ તેવી સૃષ્ટિ - જેવો પોતે હોય તેવા બીજા બધા દેખાય.
- જમવામાં જગલો ને ફૂટવામાં ભગલો - મહેનત બીજું કરે અને ફળ પણ બીજા મેળવે.
- તાંબાની તોબડી ને તેર વાનાં માંગે - ધરસંસાર માંડો ત્યારે ઝાઝી વસ્તુની જરૂર પડે.
- તેજીને ટકોરો ને ગઘેડાને ડફણા - સમજૂને ઇચ્છારો, મૂર્ખ માટે માથાકૂટ.
- દોરડું બળે પણ વળ ન છોડે - માણસ પોતાનો સ્વભાવ ન છોડે.
- ન બોલવામાં નવ ગુણ - જાણવા છતાં મૂંગા રહેવામાં મઝા.
- થાપણ માટે સાપણ થાય - લેણું વસુલ કરવા હદ બહાર વર્તવું.
- ન મામા કરતાં કહેણો મામો સારો - કશું ન મળે ત્યારે જે મળે તે સારું.
- દૂધનો દાઝ્યો છાશ ફૂંકીને પીએ - કડવા અનુભવ પછી ખૂબ ચેતીને વિશ્વાસ કરાય.
- નાચવું નહીં તેનું આંગણું વાંકું - કામની ઈચ્છા ન હોય ત્યારે અનેક બહાના શોધવા.
- પગની મોજડી માથે ન મૂકાય - વિવેક રાખી યોગ્ય કામ કરવું.
- પડ્યો પોદળો ધૂળ ઊંચક્યા વિના ના રહે- જ્યાં જાય ત્યાં પોતાનો લાભ શોધે.
- પાકા ઘડે કાંઠા ના ચડે - વર્ષો વીત્યા બાદ પરિસ્થિતિમાં ફેરફાર અશક્ય છે.
- નેવાનાં પાણી મોભે ના ચઢે - અશક્ય વસ્તુ કદાપિ શક્ય બને નહીં.
- પોથીમાનું રીંગણા - માત્ર પુસ્તકિયું જ્ઞાન હોવું.
- આડે લાકડે આડો વહેર - જેવા સાથે તેવા
- આગે આગે ગોરખ જાગે - ભવિષ્યની ચિંતા અગાઉથી ન કરવી .
- બહાર લાખનો ઘરમાં કાખનો - બહાર પ્રતિષ્ઠા છતાં ઘરમાં કદર નહીં.
- બકરી કાઢતાં ઊંટ પેસવું- નાનું વિઘ્ન દૂર થતાં મોટું વિઘ્ન આવવું.
- બે ઘરનો પરોણો ભૂખે મરે - અનિશ્ચિતતા માણસને મુશ્કેલીમાં મૂકે.
- બારસો ચૂહા મારી બિલ્લી હજ કરવા ચાલી - બહાર પરમાર્થનું આડંબર અને અંતરમાં પાપાયરની પ્રવૃત્તિ
- બાર હાથનું ચીલડું ને તેર હાથનું બી - અસંભવ ઘટના
- બુંદથી બગડી હોજથી ન સુધરે - આબરૂ બગડ્યા પછી સુધારવી અઘરી.
- ભૂતની ઠેકાણું આંબલી - જેવો માણસ તેવો વાસ.
- ભૂતને પીપળા ઘણા - ભૂંડાને બધી અનુકૂળતા મળી રહે.
- ભેંસ કૂદે ખીલાને જોરે - મૂર્ખ આગળ ઉપદેશ નકામો.
- ભેસના શિંગડાં ભેંસને ભારે - જેના વખાણ થાય તે જ નુક્સાનકારક નીવડે.
- મહાદેવના ગુણ પૂજારી જાણે - જેના સંપર્કમાં જે રહે તે તેને જાણે.
- માથા કરતાં પાઘડી મોટી - ગજા બહારનું કામ.

- ભાડાની વહેલને ઉલાળી મેલ - કામમાં લાપરવાહી હોવી.
- ભીખની હાંલ્લી શીકે ન ચડે - ભીખ માગીને શ્રીમંત ન થવાય.
- ભસતાં કૂતરા કરડે નહીં - બણગાં ફૂંકનાર કની કરી શકે નહીં.
- રસના ચટકા હોય કૂંડા ના હોય - દરેક વસ્તુ મર્યાદામાં શોભે.
- મોર વગડામાં નાચે તો કોણ જાણે ?- સાચી સાબિતીનો અભાવ.
- માંદા ઢોરને બગાઈઓ ઘણી - નબળા હોય તેને પીડા વધુ હોય.
- લંકાની લાડી ઘોઘાનો વર - પ્રેમમાં ઊંચનીચના ભેદ ના હોય.
- લાડી ને પાડી નીવડ્યે વખાણ - વહુ અને વાછરડીની કામની પરખ.
- લોટ ફૂંકવો ને હસવું એ બે ન બને - એક સાથે બે કામ ના થાય.
- વખાણી ખીચડી દાંતે વળગે - ખૂબ પ્રશંસા પામ્યા પછી ખરાબ નીવડે.
- વગર બોલવ્યું બોલે એ તણખલા તોલે - પૂછ્યા વિના બોલનાર સ્વમાન ગુમાવે.
- વરસાદ ને વહુને જશ નહીં - બંને અનિવાર્ય છતાંટીકા-ટિપ્પણ થાય.
- વાંકી આંગળી કર્યા વિના ઘી ના નીકળે - સંસારમાં યુક્તિ- પ્રયુક્તિ કરવી પડે.
- વાંદરાને નિસરણી આપવી - મૂર્ખને પ્રોત્સાહન આપવું
- શિયાળ તાણે સીમ ભણી ને કૂતરું તાણે ગામ ભણી - સૌ પોતપોતાના લાભ જુએ.
- ઊંટ મરે ત્યારે મારવાડ સામું જુએ - જેનું દિલ જ્યાં લાગેલું હોય તેનું જ સ્મરણ થાય.
- ઊંટ મૂકે આકડો ને બકરૂ મૂકે કાંકરો - બધા એ બધી વસ્તુ ન ખવાય.
- ઊંઘા ન જુએ સાથરો અને ભૂખ ન જુએ ભાખરો - જરૂરત ઓડે ત્યારે બધી પરિસ્થિતિ અનુકૂળ થઈ જાય.
- સત્તા આગળ શાણપણ નકામું - અમલદાર આગળ વધુ ફાયદો થાય.
- સાપ મારે નહીં ને લાઠી ભાગે નહીં - કોઈને નુકસાન ન થાય તેવી કળથી કામ લેવું.
- સાપે છછુંદર ગળવું- સફળ થયા પછી નુકસાનથી બચવો કોઈ ઉપાય ન રહેવો.
- હવનમાં હાડકું નાખવું - શુભ કાર્યમાં વિઘ્ન નાખવું.
- સોનાની થાળીમાં લોઢાનો મેખ - અનેક સદ્ગુણોમાં એક અવગુણ.
- હલકું લોહી હવાલદારનું - નાના માણસના માથે દોષનો ટોપલો.
- સૂંઠને ગાંગડે ગાંધી ન થવાય - અધૂરી આવડતને પૂર્ણતાનો આડંબર.
- સુથારનું મન બાવળીએ - સ્વાર્થ તરફ સદા નજર હોવી.
- ભેંશ કૂદે તે ખીલાને જોરે - પીઠબળ વિના ઉત્સાહ ન હોય.
- હોઠ સાજા તો ઉત્તર અઝા - વાણીશક્તિ હોય તો ગમે તે ઉપાય કરી શકાય.
- એકડા વગરના મીંડા થવાં - કિંમત વગરનું થવું.
- ઘરકી મુરઘી દાલ બરાબર - ઘરની વ્યક્તિની કોઈ કદર થતી નથી.
- ખાતર ઉપર દિવેલ - ખર્ચ ઉપર વધુ ખર્ચ
- સસ્તું ભાડું ને સિદ્ધપુરની જાત્રા- મર્યાદિત સાધનોથી સુંદર કામ કરવું.
- હજામના હાથમાં આરસી આવવી - ચંચળ વ્યક્તિ ભારે અનર્થ પેદા કરે છે.
- સો મણ તેલે અંધારૂ - સાધન હોવા છતાં કામ સફળ ન થાય.
- મણ ભાતને સવામાં કૂસકી - વસ્તુ શુદ્ધ ન હોવી

- ફરતે એકાદશી ને વચમાં ગોકુળ આઠમ - ભૂખમરાની દશા આવવી.
- સાજે લૂગડે થીંગડું ન હોય - કારણ વગર કોઈ કરી ન થાય
- ભરમ ભરી ને ખિસ્સા ખાલી - વગર પૈસે ડોળ કરવો.
- લીલાં વનનાં સૂડાં ઘણાં - લાભ દેખાય ત્યાં ઘણાં આવે.
- શિંગડે ઝાલે તો ખાંડો ને પૂંછડે - દરેક રીતે વાંકું પાડ્યા કરે.
- કજિયાનું મૂળ હાસી - કોઈની મશ્કરીથી ઝગડો થાય
- કજિયાનું મો કાળું - ઝઘડાનું પરિણામ ખરાબ જ હોય
- કરડે માંકડ ને માર ખાય ખાટલો - કીડી સંચે ને તેતર ખાય
- બચકારે આવે તે ડચકારે જાય - પ્રેમથી આવે, તિરસ્કારે દૂર જાય
- વસુ વિના નર પશુ - સંપત્તિ વગર માણસની કિંમત ના થવી
- સોટી વાગે ચમચમ, વિદ્યા આવે રમઝમ - માર બધુ કરાવે
- છાણના દેવ અને કપાસિયાની આંખ - જેવી લાયકાત તેવો સત્કાર
- આંગળા ચાટયે કંઈ પેટ ભરાય - ખોટી કરકસરનો કોઈ અર્થ નથી
- કપાળમાં ઊગે વાળ તો ભાલમાં ઊગે ઝાડ - સાવ ઉજ્જડ, જ્યાં ઝાડ-પાન જોવા ન મળે
- આપણે વેંત નમીએ તો કોઈ હાથ નમે - થોડુંચ માન આપીએ તો સામેથી વધુ માન મળે
- વાઢ કાન ને આવ્ય સાન - અનુભવે બધું સમજાય
- મામાનું ઘર કેટલે તો દીવો બળે એટલે - વખત આવ્યે ખરેખર શું છે તેની ખબર પડી જવી.
- દશેરાના દિવસે ઘોડું ન દોડવું - ખરે સમયે ઉપયોગમાં ન લાગવું
- ખાધું તે ખાધું, ખવરાવ્યું તે પાખ્યા- જાતે ઉપભોગ ન કરતાં બીજાને ખવરાવીને રાજી થવા માટેનો બહુ સરળ પ્રયોગ
- કાચના ઘરમાં રહેવું ને કાંકરી મારવી - પોતાનો દોષ હોવા છતાં બીજાને દોષ કાઢવો.
- બોબડી બેચ ચૂકી - એકેચ પક્ષે લાભ ન થવો.
- એકતો કારેલું ને પાછું લીમડે ચઢ્યું - મૂળમાં વાંકું ને વળી બહાનું મળી જવું.
- ઉજ્જડ ગામમાં બાજે ઢોલ - નિર્જન સ્થળે જાહેરાત કરવાનો કોઈ અર્થ નહિ.
- આંગળી ચાટયે પેટ ન ભરાય - ખોટી કરકસર કરવાથી કોઈ ફાયદો ન થાય.
- આંગળી આપતાં હાથ પકડે - થોડીક મદદ મળતાં વધુ માટે અપેક્ષા રાખવી.
- આંકડે મધ ને પર્વત શા માટે જવું - નજીકમાં જ લાભ મળતા હોય તો મુશ્કેલ પ્રયત્ન શા માટે કરવો.

